

Budapest, 1882. Junius 18.

22. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: váczai-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: váczai-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zeneműkerek-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt
Félévre 3 frt
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Három zenész-segélyző egyesület!

Régi átka a magyarnak minden tekintetben, hogy összetartás helyett széthúz és így semmi üdvös eredményt el nem ér. Hogy tagadhattak volna meg önmagunkat a művészeti téren is: ime egy helyett három, voltaképen négy zenészsegélyző- és nyugdíj-egyletünk van, egyik gyámoltalanabb, mint a másik, egyik kevesebb pártfogásban részesülve, mint a másik.

A negyediket, mint nem tisztán zenészsegélyző egyletet nem is akarom itt belevonni bővebben e cikk keretébe. A nemzeti színház nyugdíj-intézete ez, mely nem csupán a színház hangszeri zenészeit és énekeseit, hanem drámai tagjait is segélyezi. A többi háromról akarnék szólni most.

Husz éve már, hogy Bartay Ede, zeneművészetünk társadalmi életének e kiváló alakja a zenészsegélyző egyletet megalkotta és üdvös tevékenységével 32.000 frtnyi alaptökére szaporította vagyonát. Ez egyesületnek az 1877-iki közgyűlési határozat értelmében azonban már nyugdíjintézeté átalakulását is elő kellene készítenie s e tekintetben mit-em látunk a t. választmány részéről. Az egyesület belügyei páratlan lelkiismeretességgel és pontossággal vezetettek, de emellett kifelé is kellene hatást gyakorolni, az egyleti alaptőke javára rendezendő hangversenyek, és egyéb oly ténykedések által, melyek a közönség figyelmét ébren tartanák és az egyesületre irányoznák.

Ahelyett, hogy a tagok erre hatnának, inkább a szeparatizmus elvének hódolnak és egymásután alapítják a többi segélyegyletet, melyeknek nincs értelme és okszerű kilátása a jövőre. Ott van a philharmonikus társulat külön segély- és nyugdíjegyeselete! Mennyi özvegy és árva fog addig sínyleni, amíg e most keletkező alap annyira fölszaporodik, hogy abból csak egy ember is segélyezhető lesz! Nem volna-e célszerűbb a már meglevő és szép alappal bíró egyesülethez csatlakozni? Avagy tán a zenészségélyző egyesület tagjai nem zenészek és a philharmonikusoknak derogál magukat a többi zenészszel egyenlőnek elismerni?

A zenészségélyző egyesület gyűlésein, ha arról van szó, hogy egy hangversenyt kellene rendezni az alaptőke gyarapítására, az a rendes felelet, hogy az idők rosszak, ilyesmit kockáztatni nem lehet! A philharmonikusok ellenkezőleg tettek, ők megkockáztatták és nem vallották kárát; sajnós, hogy nem egy már meglevő egyesület erősítésére de egy új egyesület létesítésére; pedig még sok időnek kell elmúlnia, míg ott oly tőke gyűlik össze, hogy annak kamataiból szegényeit segélyezhessék és szerencsétlen tagjainak könnyeit felszáríthassa.

E philharmonikus segélyző egyelet még azért sem bír jogosultsággal, mert hisz legnagyobb része az egyesületnek a nemzeti színház zenekari tagjaiból és oly műkedvelőkből áll, kiknek egyéb kenyérkeresetük van, pl. hivatalnokok, tanárok, stb. Sőt mi több, az országos zenészségélyző egyesületnek is nagyrészt tagjai a régebbi philharmonikusok. Így tehát háromszoros nyugdíjt huznának, ha a philharmonikus alap valaha azon helyzetbe jutna, hogy nyugdíjakat képes legyen osztani. De mikor lesz az!

Teljesen felesleges azonban és a jóhiszeműségen kívül más létjogosultsággal nem bír a harmadik: a zenetanárok segély- és nyugdíjintézete. Hát vajon a zenetanár nem zenész-e, s a legtöbb zenész nem zenetanár nálunk? Nehány, erővel különválni akaró egyén ru dalozása az és ép oly fejreesett dolog, mintha pl. a klarinétosok külön nyugdíjintézetet alapítanának maguk között, kiválván a többi zenész közül s lenne egy »klarinétosok« vagy »nagy dobosok országos nyugdíj- és segélyegylete«

Hallgassák meg tehát szavainkat mindazok, kiket érdekel. Kétségtelenül jobb és célhoz vezetőbb lenne, ha ezen három egyesület egymáshoz csatlakoznék, és így közös erővel és iparkodással oda hatna, hogy a jelenlegi tagok is szerencsétlenség esetében kellő segélyre számíthassanak, nem pedig hogy nehezen nélkülözhető filléreiket a csupán jövő nemzedék zenészei részére gyűjtögessék, — mert 32.000 frt meglevő alaptőkét könnyebb gyarapítani, mint azt, mely éppen a gyűjtés legkezdetén áll.

A. A., zenetanár.

A debreceni dalárünnepély.

Az augusztus hóban Debrecenben tartandó országos dalárünnepély rendezésére, illetőleg előkészítésére alakult bizottságok e hó 8-án délelőtt közös ülést tartottak, melyen az ünnepélyességeknek eddig tervezett sorrendje végleg megállapított.

E szerint: 1. Az ünnepély augusztus 16-án kezdődik az érkező dalárdák bevonulásával és elfogadásával; két este tartatik meg a dalárdák versenye, és pedig a műdarabbal való verseny és a szabadon választott dalművel való verseny; harmadik napon a közös nagy előadás, e célra a központi választmány által megállapított darabokkal; a negyedik napon megtartatik a díszhangverseny, e célra felkérendő művészi erők közreműködésével; az ötödik napon végre megtartatik a zárülés és a díjak kiosztása. 2. Az összes előadások a debreceni színházban tartatnak meg, melyet ezen célra Debrecen városa készséggel átengedett. 3. A helybeli művészi erők és hangszerek egybegyűjtésére s a központi választmánnyal június hó 5-ig való tudatására egy bizottság kiküldetett. 4. Pályadíjak. I. Debrecen sz. kir. város közönsége által egy pályadíj. II. A debreceni hölgyek által egy pályadíj. III. A debreceni dal- és zeneegylet által adatik két pályadíj, ezekhez soroztatnak az orsz. daláregyesület elnöke B a r t a y Ede, a »H a r m o n i a« társulat és a L é d e c z y Sándor zongoragyáros által felajánlott pályadíjak. Mihez képest ez idő szerint összesen hét rendbeli pályadíj áll rendelkezésre, melyeknek sorrendbe hozatalát a központi választmány a rendező bizottsággal egyetértőleg annak idejében fogja eszközölni. 5. A dalárünnepélyben való részvételre jelentkezés zárhatárideje július hó 1-ső napjára határozatott, mely időre a központi választmány részéről a jelentkezett összes tagoknak névlajstroma, polgári állásuk megjelölésével az ünnepélyt rendező nagybizottsághoz beküldendő.

Az ünnepélyek sorrendje:

I. napon: Augusztus 16-án érkeznek és fogadtatnak a haza minden részéből jövő dalegyletek és pedig miután legnagyobb számmal a Budapest felől délután 3 órakor érkező vonattal érkezhetnek, minthogy ez a vonat veszi fel az egész Dunántúlról s a nyugoti felső megyékből Budapestre érkezőket és utjában az alföldi és déli megyék, valamint az erdélyi megyékből érkezőket. — az ünnepélyes fogadtatás a vaspályánál e vonat megérkezésével fog történni, mely alkalomra az ország keleti és északi megyéiből netán már a délben érkező vonattal megérkezendő dalegyletek a debreceni dal- és zeneegylettel együtt a vaspályához szintén kivonulnak. A vaspályaállomásnál a város vendégfogadó közönsége nevében, a dalegylet elnöke L e n g y e l Imre mond üdvözlő beszédet, mely után a dalegyletek kibontott zászlóik alatt és zenekísérettel bevonulnak a városháza előtti térre a hol a város polgármestere Simonffy Imre, ugyis mint a dalünnepély díszelnöke által üdvözlő beszéddel fogadtatnak. Az elfogadás után az érkezett vendégek elszállásolása történik. Délután 6 órakor a dalegyletek a városháza nagy tanácstermében megtartandó értekezletre egybegyűlnek. Este általános ismerkedési estély tartatik.

II napon: Augusztus 17-én, délelőtt 10 órakor a dalegyletek a városháza nagytermében közgyűlést tartanak. Itt választatnak meg a bíráló bizottság tagjai és sorshuzással megállapittatik a versenyzésben való részvétel sorrendje. Este a színházban tartatik meg az első hangverseny.

III. napon: Augusztus 18-án, közgyűlés a városháza nagytermében Este a színházban a második hangverseny.

IV. napon: Augusztus 19-én, szombaton este rendeztetik a színházban az e célra megnyerendő művészek közreműködésével a dísz-hangverseny.

V. napon: Augusztus 20-án, vasárnap délután tartatik meg a színházban az összes dalárdák által, hangszerek kíséretében az össz-előadás Huber Károly dalárszövetségi karnagy vezetése alatt. Este a debreceni dal- és zeneegylet a vendégek tiszteletére a népkertben táncvivalommal egybekötött ünnepélyt rendez.

VI. napon: Augusztus 21-én, délelőtt 10 órakor tartatik meg a városháza nagy tanácstermében a zárülés, mely alkalommal a bíráló bizottság ítélete kihirdettetvén, a pályadíjak kiosztatnak.

Megemlítendő kapcsolatban, hogy az országos daláregyesület 49 tag egyletei közül eddigelé 43 dalárda jelentkezett s ezek közül 16 jelentette be a versenyekben részvételét. Az országos dalárünnepély 1860 forint kiadással és 3200 forint bevétellel terveztetik. Az országos dalárünnepély tartama alatt a debreceni dal- és zeneegylet egy naponkint megjelenő hivatalos emléklapot fog kiadni.

A nemz. zenedei érem pályázat.

A múlt évben megkezdett érem pályázatot a nemz zenede az idén folytatta lényeges elvi eltérések és változtatásokkal. Mig taval t. i. a pályázat nyilvános volt s a vigadó kis termét szintültig megtöltő közönség előtt folyt le, addig az idei pályázók az intézet dísztermében zárt ajtókon belül 16 tagu versenybírótság előtt léptek ki a síkra. Mig taval a versenybírótságba, a zenedei körökön kívül eső művészek és szakértők is beválasztattak mint externusok; addig az idei versenybizottság kizárólag zenedei tanárok és zenedei választmányi tagokból állott.

Melyik eljárás a helyesebb, a célszerűbb? Bajos eldönteni s végleg megállapítani, mert úgy az egyik mint a másik mellett sok pro és contra harcol.

A nyilvános pályázat előnyei: hogy a jelenlevő közönség maga is meggyőződhetik a bírák igazságos eljárásáról, hogy a pályázók csakis így képesek kimutatni, valjon tudnak-e nagy közönség előtt is elfogulatlanul játszani, hogy a versenybírák véleményük megállapításánál a közönséget, tehát a közvéleményt is tekintetbe vehetik, s hogy alkalmat nyujt arra, hogy a nem díjazottak is kárpótoltassanak némikép fáradságuk és szorgalmukért; viszont hátránya: a közönség igen sokszor tapasztalt részrehajlása s az ezzel okvetlen velejáró túlságos befolyás a bírák szabad elhatározására.

Viszont a mi a második kérdést illeti, hogy választassanak-e a bíráló tanácsba az intézet beltagjain kívül más külszakértők is, — szintén mellette és ellene harcolnak az érvek; mellette első sorban az, hogy távol álló szakértők, kik a pályázókat nem ismerik, mindig pártatlanabbul fognak itélni mint maguk a tanárok, hogy az intézet nem is képes kebeléből annyi szakértőt választani mint a mennyi szükséges s hogy az idegen szakértők így tüzetesen megismerkedvén az intézet tanerőinek működési képességéről annak hírneve terjesztésénél lényegesen s legszavahibe-

többen közreműködhetnek; ellene azonban az, hogy a külszakértők megválasztása nehézséggel jár, hogy gyakran nehéz őket a rájuk bízott tiszt elvállalására reábirni, s még gyakrabban a művész világban elfoglalt tekintélyes állásuknál fogva a bíráló tanácsban túlsúlyra tevén szert, a határozatokat könnyen olyanokká tehetik, melyek homlokegyenest ellenkeznek az intézet tendenciájával s irányával.

Mindezeket összevetve nézetünk szerint a következőkép lenne ezen kérdés megoldható.

A verseny tartassék meg a közönség kizárásával úgy azonban, hogy a bíráló bizottságba az intézet beltagjain kívül a tekintélyesebb zenekritikusok közül is kettő három beválasztassék, kik a sajtót képviselvén, mintegy arra szolgálnak, hogy a nyilvánosság elvét reprezentációnálisan pótolják. A külföldi híres zenedékben mindenütt nyilvános a verseny, Páris, Brüsszel, Bécsben nagyszámú fényes közönség jelenlétében folynak le az érdekes évi versenyek. A bíráló bizottság a hírneves szakértők sorából állittatik össze és abba rendszeren egynehány zenekritikus is meghívatik. Például az idei bécsi verseny bíróság a következő nevekből áll: Altmann József, Böhm József, Dr. Gehring, Dr. Helm (zenekritikus), Gotthard, Stocker Ede, Dr. Nawratil, Pohl, Schelle (zenekritikus), Heuberger, Vincenti, Dr. Woerz.

Éber figyelem fordítandó továbbá arra, hogy a bizottságba senki meg ne választassék, ki bármikép érdekelve van, vagy teljesen nélkülözi a kellő szakértelmet, e szerint az olyan tanár, kinek rokona pályázik, meg nem választható, vagy az intézet ügyvéde, ha mellesleg mondva, annyit ért a zenéhez mint a csizmadia a harangöntéshez, mint szakértő nem szerepelhet, ha csak nem akarja magát szándékosan nevetségessé tenni.

Soraink tulajdonképi tárgyára áttérve, a zenedei pályázat eredményéről a legdicseéretesebbet mondhatjuk. Az intézet sokat köszön ügybuzgó szakavatott igazgatójának Bartay Edének, ki az érempályázaton kat a hírneves külföldi zenedék példájára tavál óta életbe léptette. Ezenemesítő, buzdító intézmény létesítése ismét egy nagy lépéssel vitte előbbire a nemzeti zenedét s a haza határain messze túlterjedő hírnevét.

A verseny három részre oszlott. A hegedű legfelsőbb kiművelési osztályaiból Petykó Imre pályázott, az 5-ik és 6-ik osztályokból ketten Zerdahelyi Olga k. a. Waldmann Béla és a kis Rigó Gyula. A zongora kiművelési osztályokból pályáztak Székely Irén, Schöllnasszt Ida, Guttmann Emma k. a. Reményi Ferenc és Altstädter Aurél. A hegedűsök mindannyian Huber Károly karnagy, tanár tanítványai. A zongora játszóik közül az első három Székely Imre tanár, az utóbbi kettő Zapf Antal tanár tanítványai.

Petykó Imre, ki már tavál is arany érmet nyert, ép ez oknál fogva nehezebb versenyművet volt kötelezve előadni. Bruch Miksa nehéz kivitelű op. 26. hangversenyét játszotta. E fiatal művész, kire szép jövő várakozik, sokkal ismeretesebb már szélesebb körben is, semhogy hosszabb ismertetést igényelne. Valódi művészi temperamentum, sok, talán nagyon is sok szenvedélyvel, mely többször túlragadja a kellő határokon. — Szép, erős hang, mely azonban utóbbi időben sajnos, sokat vesztett tömörségéből és lágyágából. A hangot nem lehet erőseirozni, olyan az mint az énekhang, mely az erőltetés által vesztí érceteliségét, zománcát s idővel

terjedelemre, horderőre nézve nagyobbodik — az igaz — de ugyanazon fokban tompul és színét veszti. A hegedűsnél az erőltetés vékony, sivitó nemtelen hangot idéz elő, már pedig legyen a hang inkább kicsi, de nemes, szívhez szóló, mint nagy s messze hallható, de a mellett kellemetlen, hatás nélküli.

A frazirozással sem voltunk egészen megelégedve, a B r u c h hangverseny dramatikusan jellegű mű, mely világos frazirozás nélkül sokat veszít érthetőségéből s ezzel szépségéből. Valamint a Wagner-énekes markirozott frazirozás nélkül nem tudja a reformator gondolatait visszaadni, úgy az a hegedűs, ki Bruch hangversenyeiben nem képes az egymást kergető frázisokat élesen megkülönböztetni, nem is juthat azon megkívánt helyzetbe, hogy az őt hallgató közönséggel a mű mélységét megismertesse és megértesse.

Ezért domborodtak ki Petykó játékában a dallamos helyek legjobban, mert ezeket átértette és átérezte s ezeknél játékának ismeretes melegeivel hatott a hallgatóságra, az első tétel drámai accentusai sok helyt elmosódtak. Másik főhibája az, hogy nem sokat látszik törődni a technika tisztaságával, hallottunk többször elcsúszott helyeket. Pedig a tiszta technika a hegedű játék első és legfőbb kelleke, inkább kevesebbet belőle, de az legyen kifogástalan. Eltekintve ezektől, Petykó előadása nagyon számbevehetőnek, újabb haladása nagynak mondható, kár, hogy az ilyen tehetség az elkallódás veszélyének van kitéve az által, hogy a nemz. színház zenekarában az **utolsó pulpitus!** mellett kénytelen lélekölő munkával megkeresnie mindennapi kenyerét.

Z e r d a h e l y i O l g a k. a. V i e u x t e m p s hátrahagyott 6-ik versenyt játszott, azzal a diskrét modorral, melyre csakis női érzés képes, a középtételt azzal a légysággal minőt csakis női ujjak képesek a hegedűből elővarázsolni. Tekintve szorgalmát, teljes mértékben megérdemelte az első arany éremmel kitüntetését. A kisasszonyt Dr. H a y n a l d L a j o s bibornok-érsek a nemes keblű főpap, ösztöndíjjal segélyezi, mindenestre méltóra árasztja kegyeit.

Ugyanazon művel pályáztak még W a l d m a n n és a kis R i g ó, mindkettő bronz éremmel lett kitüntetve. Az előbbi játékát nyugalom, tisztaság, szép hosszú vonó használat teszi dicsérhetővé, míg az utóbbi ugyanazon tulajdonságok mellett, még a temperamentum ritka adományát is bírja, s ez kvalifikálja őt a három együtt pályáztak között a legnagyobb tehetségnek. Ettől a fiutól nagyot várhatunk ha kedvező körülmények között fejlődhetik tovább figyelemreméltó tehetsége. Fájdalom, ő is szegény sorsú, s nincs ki anyagilag segélyezné, további kiképeztetésének költségeit előlegezné. Hazánkban az ilyen tehetségek elpusztulnak, vagy ha nagy protekciójuk van, a nemz. színház zenekarába kerülnek az **utolsó pulpitus** mellé.

A zongora pályázók közül első helyen említjük S z é k e l y I r é n kisasszonyt, az érdemdús zenetanár leányát, ki, eltekintve attól, hogy egy helyen a memoria cserben hagyta, alapos készültséget, önálló felfogást, s teljesen kidomborított technikát tanúsító előadással lepett meg bennünket. A kisasszony határozott tehetség, kár, hogy nincs temperamentuma, kissé több szenvedély nem ártana. Az igaz, hogy e tulajdonságnak vele kell

születnie, de sokszor mesterségesen is pótolható. Carriéréjének csakis ez állhatna utjában.

Schölnaszt Idak a egyenrangú társként küzdött a sikerért s a pályabírák csakis a méltányosságnak tettek eleget azáltal, hogy neki is arany érmet ítéltek oda. Zenei képzettségét, üteny-biztonságát többször volt már más ízben is alkalmánk tapasztalni mikor hol az egyik, hol a másik kollegáját kísérte zongorán. Ezen verseny alkalmával arról is meggyőződünk, hogy bátran minden trémától menten játszik a közönség előtt, ez pedig nagy előny.

A harmadik pályázó Guttmann Emma k. a. bronzérmet kapott, játékán bizonyos izgatottság volt észrevehető, mi abban leli valószínűleg magyarázatát, hogy ő mint 5-ik osztálybeli, félve lépett síkra a sokkal erősebb 6-ik osztálybeliekkel, pedig kár volt félnie, a szép siker igazolja, hogy feladatát derekasan megoldotta.

Zapf tanítványai közül ketten pályáztak: Reményi Ferenc és Altsztüder. Mindketten csinosan, tisztán játszottak, különösen Reményi látszik tehetséggel megáldottnak arról persze nem lehetnek, hogy játékok csakis paedagogiai szempontból üti meg a mértéket, s a művésziesség és szellemnek még csak legkezdetlegesebb árnyalatát sem hordja magán, ennek a tanár az oka, kinél absolute hiányzik a mélyebb felfogás iránti érzék. Zapf tanár, kinek érdemeit a multban nem akarjuk kétségbe vonni, ma már nem áll a zongora művészet színvonalán, a modern zongora technikáról, annak magas ki'ejlődéséről fogalma sincs s így tanítványaiból legfeljebb jó »Hausmusiker«-t csinálhat, de valódi művészt aligha, az alsóbb zongora osztályokban megállja talán még helyét, de a kiművelési osztályok tanáráként többet árt az intézetnek, mint a mennyit használ.

A Beethoven-hangversenyt a második zongorán felváltva Keller Egénia és Kordin Riza k. a.-nyok kísérték dícséretes mérséklettel s a versenyzők iránti érdeklődésből fakadó látható figyelemmel, jövő évre valószínűleg már ők is pályázni fognak, óhajtjuk, hogy akkor ugyanoly jó kísérők által támogattassanak, mint a milyenek az idén ők voltak.

A színésziskola operai vizsgája.

Az énekosztályok egyik nyilvános vizsgája e hó 9-én este volt a zeneakadémia nagy termében hol 21 számot kellett egymásmellé zsufoltan, meg lehetős hőségben végig hallgatnunk. Az egyik sorozat tizenegy számmal Gozman-Passy-Cornet asszony tanítványaiból telt ki, a másik Káldy Gyulát vallá mesterének.

Általánosságban szólva a két tanár növendékeiről: Passy-Cornet asszony tanítványai izlésesebben énekelnek a hangképzés rendszeresebb náluk, de a szöveggel igen kegyetlenül bánnak el. Káldy tanítványai tisztán ejtik ki a szöveget, hangjuk képzése azonban igen kevéssé egyenletes s a helyes frazirozás, léleketvét nem tartozik előnyeik közé. Passy tanítványai csupa nők, Káldyé mind férfiak s a hölgyek közül is néhányan.

Egy nagy hibája van a tanítási irányynak mindegyiknél s ez a könnyed genre elhanyagolása. Csaknem mindegyik ifju hölgy egy-egy operai primadonnát sejt magában s annak követeléseivel lép a közönség elé. A kisebb

hangok ép úgy mint a nagyobbak, egyaránt operákból énekelnek drámai pathosszal, a helyett hogy az operettre is fordították egy kevés figyelem. Pedig azt hisszük, hogy e színésziskolának nem csupán a nemzeti esetleg az operaházat kell ellátni jó erővel, hanem még a vidéket is. Ott pedig opera nincs.

Végül évek során keresztül csak meg lehet határozni, melyik növendéknek van opera-hangja s melyiké nem elegendő arra. Wachtel Irma k. a.-t pl. úgy termete mint hangja, sőt temperamentuma is határozottan operettre utalják. Morgenstern Célia kisasszony szintén e téren arathat és pedig igen hízegő sikereket. Akinek hangja nagyobb terjedelmű, szélesebb és zenéi intelligenciája a kellő fokon áll, maradjon az operánál

Az egyes föllépőkre vonatkozólag, bár legtöbb kétszer s háromszor is élénk került mint szólista, duettista, tercettező stb. egy-egy hallásból is ítéltünk volna, annyival is inkább, s mert legnagyobb részüket régebbi estélyeken már hallottuk. Így nem ujság előttünk, hogy Rotter Gizella kisasszonynak, ki soronkívüli számként járult élveztünkhöz, szép és erős mezzoszoprán hangja van, melyet ügyesen tud használni, különösen pianoi figyelemreméltók. Azt sem most tudjuk meg először, hogy Schuschnyi Róza kisasszonyból egykor jeles énekesnőt várhatunk.

Meglepő és új volt az a hatalmas alt-hang, melylyel Gunszt Irma kisasszonyt áldá meg a gondviselés. Ez ifjúhölgytől igensokat várhatunk, hangja rendkívül erős, igen szép, érces, amint azt Schubert »Mindenhatóság« című dalában bemutatta. Operánknak benne egykor kiváló tagja lesz. Az említettekén kívül még Reinprecht Klementine, Lugosi Mathild és Better Eleonora urhölgyek ígérnek jövőt, az utóbbi különösen, ha Wachtel kisasszonynyal együtt tisztább intonációra szokik.

Káldy ur tanítványai közül Morgenstern Célia k. a.-nak kicsiny, de igen üde, zengő szép hangja van, helyes képzés mellett elsőrangú operetténekesnő lehet. A többit is a legjobb akarattal csak operettre mernők kvalifikálni. A férfiak közül egyedül Girsik Gyula tenorista néhány magas hangja érdemel figyelmet, róla is azt véljük, hogy az operett szerencsésebb fogást tesz vele, mint a dalmű.

Általában konstatálhatjuk, hogy az idej »termelés« igen kielégítő, több figyelemreméltó hangot találunk, melyek megérdemlik a tovább képezést.

K. G.

Viharos közgyűlés a szinpadon.

E hét folyamán végezték be a nemzeti színház nyugdíjintézetének három napon át tartó közgyűlését, mely a legérdekesebb gyűlések közé tartozott. Hetek óta zavarásban voltak a kedélyek, hullámoztak a vélemények, minden egyes tag kapacitálni igyekezett a másikat a maga meggyőződésére. A nyugdíjintézet alelnöke: Bujanovics Sándor vezette a közgyűlést, mely érdekes momentumokban gazdag volt. Az elnök egész éberségére, figyelmére, tapintatára volt szükség, hogy a hosszantartó közgyűlés oly rendben folyjon le, mint a hogy lefolyt. A nemzeti színház hölgy tagjai teljes számmal jelentek meg, hogy az ügyet diadalra juttassák.

Nagy elvi határozatok voltak hozandók. Az az indítvány került elő, hogy a szolgálati évet harminc évről negyven évre, a befizetéseket 2%-ról 4%-ra emeljék. Már az első nap elfogadták általánosságban az indítványt s két napig tartott a részletes vita. Az utolsó napon Paulay Ede igazgató módosított indítványt nyújtott be, hogy a szolgálati év 35 legyen s ez el is fogadtatott. Elfogadták még, hogy a nyugdíjmaximum 1500

frtban állapíttassék meg; az eddigi 15 év helyett 20 év után tartson igényt egy-egy tag penzióra: elfogadták, hogy a kardalokok közül az eddigi hat tag helyett ezután kilenc legyen képviselő a gyűléseken, a zenekarnak a kilenc tagon kívül még három művész tagja birjon szavazattal; az operisták tiz éven túl, ha külföldre mennek is, befizethessék illetéköket; az opera mostani tagjai és a kik még ez évben szerződtek, a nemzeti színház nyugdíjintézetének tagjai, de a kik az 1883-ik évben szerződnek, már semmi igényt nem tarthatnak erre, mert már az operaszínház tagjaivá lesznek. A gyűlés Láng Fülöpöt és Benedek Józsefet, kiknek ügye eddig függőben volt, ismét befogadta a nyugdíjra kompetáló tagok közé.

És mind e határozatok meglehetősen izgatottságban tartották a színháznak amugy is a rendes halandóknál nagyobb izgatottságra jogosított tagjait. A pártok a hölgyeket udvariaskodással akarták a maguk részére hódítani, mert egyik részről kocsikat küldtek a hölgy tagok után, másik részről pedig fagyalt és jeges kávéval szórakoztatták a közgyűlések unalmait iránt nem igen fogékony női türelmet.

Voltak nagy dikeiök, közbeszólások. A drámai részről Beresényi szónoklott teljes alapossággal és ékesszólással, bizonyítgatván a színház művész tagjainak igazát a kóristák és zenekar tagjai ellen. Az opera részéről Odrý Lehel, de különösen Kiss Dezsó, a színház fiatal tenoristája szólt majd minden ponthoz mérnöki pontossággal és vitatta a „nép” ügyét. Az eredmény az lett, s pedig igen méltányosan, hogy a közgyűlés a tagok özvegyeiről és esetleg árváiról is gondoskodott, a mit eddig nem tett. Ha a tag elhal, az özvegy félnyugdíjra tarthat igényt s a gyermekek fejenként 100 frt kegydíjban részesülnek. A színház főgépmeisterét is befogadták a nyugdíjra képesített tagok közé.

Végül a mostani választmány lemondott. Bizottsági tagokul megválasztattak: Türr tábornok, Bujanovics Sándor, Feleki, Nádaí és Vizváry. Elnök lett ismét Türr, alelnök Bujanovics, jegyző Nádaí. Az elnöklő Bujanovicsot a közgyűlés végén zajosan megéljenezték, amit bizonyára meg is érdemel azért a lelkiismeretes buzgóságért, melyet a színház nyugdíjintézetének érdekében annyi éven át kifejtett.

T Á R C A.

Hangversenyezés vidéken.

— Egy vén zenész naplójából. —

Huzamosabban hangversenyezni szerfölött unalmas dolog. Igen, ha folyvást Párisban, Londonban, Budapesten, Bécsben, Pétervárott kellene, ahol a hangverseny rendező gépezet összevágó pontossággal működik, hol pompásan berendezett szállodák a kívánható legnagyobb kényelmet nyújtják, ahol művelt és díszes közönség előtt léphetünk föl, melynek tetszésnyilatkozatai által magunkat megtisztelve érezzük! Ott természetesen nem ösmerjük, mi az a borzasztó unalom, a mi a nagy városból kiragadott vendégművészt gyötri, ha kis városba kell mennie hangversenyezni; ott nem kell mérgelednie azon emberek tudatlansága és ügyetlensége fölött, kik nagy vakmerőséggel vállalkoznak hangversenyek rendezésére, anélkül, hogy feladatukkal tisztában volnának.

Vidéki városkában mily egészen más az! Éhesen és fáradtan érkezünk rendesen este azon városkába, melyben másnap hangversenyünket lerobotoljuk. Az »arany csillaghoz«, »Koronához« vagy különböző ci-

mertani szörnyekhez cimezett vendéglőbe hajtatunk, szobánkat kívánva, melyet már egy nappal előbb megrendeltünk. Álmos pincér kalauzol végig a sötét folyosón, a házi szolga botorkál utánunk kézi táskánkkal.

— Kérem itt van, tessék!

Boldog isten, hisz itt öt perc alatt rostélyossá sül az ember. Nyissa ki azonnal az egyik ablakot, hadd hüljön ki a szoba kissé, amíg valamit eszem.

— Sajnálom kérem, semmit sem lehet kapni már.

— Hogyan? hisz alig van még tíz óra. De tán a városban valahol lehetne . . .

— Tán Hollósnál kaphatna Nagyságod, szól a pincér egy kis után-gondolkozási szünet után, oly arckifejezéssel, mely gyanításának valószínűségét legalább is kétes színben tünteti föl.

— Hol van az?

— Azon uton, nagysága, ahol a pályaudvartól be tetszett jönni, vissza kell menni a második kereszt utcáig, a vásártérig ki, aztán balra lecsavarodva a nagy hid mellett, a városház előtt . . .

— Ugy, na akkor inkább itthon maradok.

— Igenis kérem. Parancsol még valamit?

— Semmit . . . de apropos, hol van az izé . . .

— Itt végig kérem, csak a szag után tessék . . .

— Igen, igen, tudom már.

— Jó éjt kívánok.

— Jó éjt.

Jól rosszul eltelik az éj: reggel erős porolások juttatják eszébe az álmodónak, hogy ideje fölkelni. Szétnéz a szobában, ösmerkedik a helyzettel. Kényelemről természetesen szó sincs. Szúrágta vén mosdó szekrény kissé körülharapdált lavoírral, hasonló szekrény, bőrpamlag, melyre ráragad aki ráül, három sántalábú szék, s egy kerekasztal melyhez azonban nem fűződik mondakör. A pamlag fölött elzöldült tükör, a másik oldalon egy olajnyomat, az ágy fejénél egy régi fametszet, lányka galambbal. Csengetünk, felöltözünk, megreggelizünk.

Mit tegyünk? Tán legcélszerűbb lenne a hangverseny-terembe elzárándokolni, esetleg azt a zongorát is megpróbálni, melyen játszani fogunk. A legelső utcasarkon óriási betükkel ékeskedik nevünk, a jelentésen, melylyel a közönség ma estére a hangversenybe csődítettik; mellette a tegnapi távozott állatsereglet félig leszakított falragasza s már félig a hegyébe ragasztva a másik, mely a holnap érkező »világhírű bűvész« csodás mutatványait ígérgeti. Tovább lézengünk, általános megbámultatás közepette, végre megérkezünk a rendesen táncteremnek is használt »Apolló« vagy egyéb nevű terembe, mely elég unalmasan néz ki. Egy szolgálatkész egyéniség tudtunkra adja, hogy a zongora csak délután 4 órakor szállittatik ide, különben dr. X-né tulajdona ép most hangoltatik otthon. Benézünk tehát oda is, ezer bocsánat kérés közt találjuk a hölgyeket pongyolában. általános öröm a megösmerkedés fölött, biztosítások, hogy este okvetlenül megjelennek, (hogy ne! a zongora kikölcösönzésért három tiszteletjegy járt.), a hangoló abba hagyta működését s néhány akkord után megelégedésünket fejezzük ki a zongora fölött, s búcsúzunk.

Ami idő még ebédig van, azt a városka művészeti viszonyaival való

megismerkedésre szenteljük, t. i. elmegyünk azon könyvvarushoz, ki a hangversenyt rendezi. Az anyagi eredmény a viszonyok hévmérője.

— Az idő, kérem szépen, fájdalom! nem a legszerencsésebben volt választva (Ez annyit tesz, hogy a terem félig is alig telik meg.) A tisztikaszinó ad ma este bált, azonkívül hosszabb ideig volt itt Bureaux »lovar köre« és holnap jön Mix Max bűvész. Ez persze a hangversenynek igen árt. — Azonkívül a közelgő karácsony is levon a jövedelemből, az emberek a sok ajándékra spórolnak előre (vagy ha karácsony után van: az emberek mind azt mondják, hogy karácsonkor igen kiköltek) Sár is van és faluhelyről alig birnak bejutni négy lóval is.

Ami jegy még mindezek után ottmarad, annak oka a tömérdek adó-és exekució, az egyptomi forradalom, a keleti kérdés egyéb ága. Végül azonban reményét fejezi ki, hogy este a pénztárnál a vidékről érkezők némi keresletet idéznek elő, s hogy esetleg a jövő évben fényesebb anyagi sikerrel fog járni a vállalkozás.

Menjünk ebédelni. Az étterem egyik fogasán ott lóg a kisvárosi sajtakaró lap legutóbbi száma, jóakarató butaságokkal rólunk; a »P. Ll.« mult évi egyik számának melléklete s az »Országvilág« mutatványszáma. Az asztaltársaság is összeül, feszesen üdvözlöl egy mogorva penzionált kapitány, nagyokat hazudik két parlagi vadász urfi, habzsol egy utazó kereskedő, ki »posztóban dolgozik«

Délután unatkozunk. Ez elengedhetlenül szükséges. A pamlagon végigheverve cigarettézni, vagy kényelmes fekvéstől megfájdult derekát kiegyengetni, nem tartozik a foglalkozások mulatságosabb részei közé. Végre egy órával a hangverseny előtt felöltözünk, hogy még egy órát frakkban unatkozhatunk. A pincér belép, jelenti, hogy a kocsi előjárt s elhajatunk.

A hangverseny-teremben akár van külön művészszoza, akár nincs, kénytelenek vagyunk meglátni, miként gyülekezik a közönség. Ez utóbbi e-et jóval kellemetlenebb, a művész kénytelen a közönség között ülni s az bámulja őt, mint egy tengeri csudát. A nagy városokban a virtuoz elvész a tömeg között, alig veszik észre, mert több olyan is van, — itt mint idegen egyszerre feltűnik és mint egyetlen, a megbámulás tárgya is.

Megkezdődik a hangverseny. A zongora elfakult szőnyegekkel elborított, bicegő emelvényen áll. A szék ennélfogva ferdén áll és hol jobbra, hol balra biccen. A zongora fedelét későn nyitották föl, ennek következtében a billentyűk jéghidegek és keményen járnak. Később azonban belemelegszik minden, művész, billentyű, közönség egyaránt. Beethoven, Mendelssohn, Chopin, Schumann váltakoznak a saját szerzeményü »verseny«-ekkel és »ábránd«-okkal. Liszt egyik bravuros rhapsodiája rohamosan hódít. Tap-sok, kihívások, a doktorné udvariasságából egy kis bokréta is, hajlongások, végre — vége. A könyvvarus nyájas mosolylyal közeledik, a közönség kászolódik, a helyi sajtlap szerkesztője elragadtatva lép elénk, dythirambokban üdvözlöl, tiszteletpéldányt ígér és megfog előfizetőnek. Nehány urat bemutat a közönség köréből, kik ismét másokat mutatnak be.

Általános gratulációk, örvendezés. Mindnyájan a hotelbe hajtunk, hogy az új ösmerősökkel együtt vacsoráljunk. Amíg a vacsorára várunk, a könyvvarus félrehí, a számadás rendbe hozatik s a művész zsebébe egy csomó banknóta vándorol. Éjfélkor az utolsó pohár ürítették »a jövő évi örvendetes vizionlátásra!« Fáradtan és álmosan dülünk le.

És holnap — újra kezdjük más városban.

Az országos magyar kir. zeneakadémia

junius 18-án tartandó zenekari hangversenye és a junius 20-án tartandó magyar hangversenye a következő műsor szerint folyik le:

Vasárnap, 1882. junius 18-án a vigadó kis termében esti 7 órakor a nemzeti színház zenekara közreműködése és Erkel Gyula karnagy szíves vezénylete mellett a zenekari hangverseny.

I. szakasz: 1. „Nyitány“ zenekarra (Breisach Izidor IV. év.) Tanár: Volkmann Róbert. 2. „Grand polonaise brillante“ (Chopin Fr.) Grün Ilona. 3. „Études symphoniques“ (Schumann R.) Bauholzer Julia. 4. „Zongoraverseny“ zenekarkísérettel (Mayer J. Gyula) Mayer J. Gyula. Tanár: Volkmann Róbert. 5. „Krakoviak“ (Chopin Fr.) Neumann Gizella, 2-ik zongora: Rausch K.

II. szakasz: 6. „Simfonia“ zenekarra Mannheimer Gyula (IV. év.) Tanár: Nikolits Sándor. 7. „Zongoraverseny“ zenekar nélkül (op. 14. 1. s 3. tétel. — Schumann Róbert) Hegyei Géza. 8. „Zenekép“ zenekarra (Vörösmarty „Salamon“ költeményére) Kézsmárky Árpád (IV. év.) Tanár: Nikolits Sándor. 9. „Grand Fantaisie“ (Chopin Fr.) May Ida, 2-ik zongora: Rausch K. 10. „Nyitány“ zenekarra Gaál Ferenc. Tanár: Nikolits Sándor.

Kedden, 1882. junius 20-án a magyar hangverseny saját helyiségében (sugár-ut 79. sz.) délelőtt 11 órakor.

I. szakasz: 1. „14-ik rhapsodia“ (Liszt F.) Willheim Etelka (I. év.) 2. „Magyar ábránd“ (Szekely I.) Fischel Ernesztina (III. év.) 3. „Éji kép“ (2. sz. „Dalnok csajkás“ Abrányi Kornél) Neumann Gizella (IV. év.) 4. a) „A tűnődő“ (Vörösmarty költeménye) magyar dal, Odor Vilma (IV. év.) b) „Nem gondolok“ magyar dal, Heaszler Helén (III. év.) c) „Kiöntött a Duna vize“ és „Arvalány-haj“ magyar dalok, Kulifay Izabella (III. év.) éneklő: Henszler Helén. Tanár: Abrányi Kornél. 5. „12. rhapsodia“ (Liszt F.) Rózsavölgyi Szidónia. (6. „Hazám“ (Szász K. költeménye) férfi-négyes, Gaál Ferenc (IV. év.) előadják: a nemz. színház karának tagjai. Tanár: Abrányi K.

II. szakasz: 7. „Nyole változat egy magyar téma felett“ Beliczay Gyula. Schuck Anna (II. év.) 8. „Magyar ábránd“ (Szekely I.) Nagy Ida (III. év.) 9. „10. rhapsodia“ (Liszt F.) Bahnert József (III. év.) 10. a) „Megtántott a rózsám nagyon“ Cramer Ernesztina (IV. év.) b) „Mért vagy hozzám olyan idegen“, „Hortobágyi koresmárosné“ Walzel Anna (IV. év.) c) „Mért nyög az esti szellő“, „Kis kertemben“ Bauholzer Julia (III. év.) éneklő: Henszler Helén. Tanár: Abrányi Kornél. 11. „3-ik ábránd“ (Abrányi Kornél) Müller Katalin (III. év.) 12. „Magyar ábránd“ (Gegenbauer K. I.) Rigó Anna (III. év.) 13. „Változatok egy eredeti magyar téma felett“ (Mannheimer Gyula, IV. év.) Mannheimer Gyula. Tanár: Abrányi Kornél. — A zongora kíséretet Szabados Károly úr, nemz. színházi tag szíveskedett elvállalni.

A nemzeti zenede

osztályvizsgáinak nap- és sorrendje az 1881/82. iskolai évben.

Junius 18. Vasárnap 11 órakor, a zenekar és felsőbb osztálybeli növendékek II-ik vizsgahangversenye a vigadó kis termében. Az éremmel kitüntetett növendékek előadása. Tanár: Huber Károly úr.

Junius 19. Hétfőn, d. u. 3–5-ig a női zongoratanszak V. osztálya. Tanár: Belovics Imre úr. 5–8-ig a hegedűtanszak V., VI. és a kiművelési I. osztály. Tanár: Huber Károly úr.

Junius 20. Kedden, d. e. 8–10-ig a női zongoratanszak V. osztálya. Tanár: Erney József úr. 10–12-ig a női zongoratanszak VI. osztálya. Tanár: Székely Imre úr. D. u. 3–5-ig a gordonkatanszak osztályai. Tanár: Szuk Lipót úr; a gordonkatanszak osztályai. Tanár: Trautsch Károly úr; a fuvolatanszak osztályai. Tanár: Loschdorfer Sándor úr. 5–7-ig a zongoratanszak V. és VI. osztálya. Tanár: Zapf Antal úr.

Junius 21. Szerdán, d. e. 9–10-ig az orgonatanaszak. Tanár: Erney József úr. d. u. 2–4-ig a hegedűtanszak előkészítő osztálya. Tanár: Kis Péter úr. 4–7-ig a hegedűtanszak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Gobbi Alajos úr.

Junius 22. Csütörtök, d. e. 10–12-ig a női énektanaszak I. és II. osztálya. Tanár: Langer János úr. d. u. 4–6-ig a női zongoratanszak III. és IV. osztálya. Tanár: Erney József úr. 6–8-ig a zongoratanszaki ifjak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Tomka István úr.

Junius 23. Pénteken, d. e. 10–12-ig olasz és francia nyelv. Tanár: Bahner János úr. d. u. 2–4-ig a női zongoratanoszak I., II., III. Tanár: Megyeri Károly úr. 4–6-ig a hegedűtanoszak I. és II. osztálya. Tanár: Pischinger Alajos úr. 3–6-ig a női zongoratanoszak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Schütze Rezső úr. 6–7-ig az összhangzattan női osztálya 7–8-ig az összhangzattan fiú osztálya Tanár: Engeszer Mátvás úr.

Junius 24. Szombat, d. e. 10–12-ig a női énektanoszak III., IV., V. és VI. osztálya. Tanár: Engeszer Mátvás úr, d. u. 3–5-ig a női zongoratanoszak I. osztálya. Tanár: Szigethy Gyuláné assz. 5–8-ig a zongoratanoszaki ifjak I., II., III. és IV. osztálya Tanár: Fetter János úr.

Junius 25. Vasárnap, d. e. 9–12-ig a női zongoratanoszak I., II., III. és IV. osztálya. Tanár: Vajda Béla úr.

Junius 26. Hétfőn, d. u. 1/25–8-ig a zongoratanoszaki ifjak I., II., III. IV. osztálya. Tanár: Bartay János úr.

Az 1882/83-ki iskola-évre a beiratások szeptember 1-től 7-ig, délután 3–5 óráig az intézet helyiségében (Egyetemter 6. sz.), azontúl az igazgató lakásán (zöldfa-utca 7. sz. a.) történnek.

A nemzeti zenedének 1881. december 17-én tartott közgyűlési határozata folytán, az évfolyami tandíj 20 frtról 30 frtra emeltetett, mely összeg két részletben — a beiratásnál és február hóban — fizetendő.

Az igazgató választmány határozata szerint minden osztályba csak bizonyos számú növendékek vétetnek fel; ennél fogva a növendékek figyelmeztetnek, hogy a beiratásra jó eleve jelentkezzenek, mert a későn érkezők az intézetbe fel nem vétetnek.

Z E N E .

* Az orsz. zeneakadémia vizsgái ez egész hét folyama alatt tartottak. Ugy az elméleti, mint a gyakorlati részt tekintve, szép sikert és jelentékeny haladást lehetett konstatalnunk. A két zárhangverseny után bővebben foglalkozunk majd az intézettel.

* Hangverseny. A „Harmonia“ tisztviselői által f. hó 21-én a városligeti Klemens-féle vendéglőben rendezendő hangverseny iránt, különösen a művészek körében nagy érdeklődés mutatkozik és a hangverseny fölötté sikerültnek ígérkezik. A belépti jegyek már most is nagy kelendőségnek örvendenek.

* Zenevilág Spaaban. A híres fürdőhelyen, a küszöbön álló idényben nagyon élénk lesz a zeneélet. Patti Adél, Nilsson Krisztina és Faure, a párisi nagyopera kitűnő énekese szerződtek oda. Hubay Jenő hegedűművész hazánkfia, ki ott tölti a szünidőt, nagy zenekari hangversenyt rendez, az idény végén pedig Saint-Saëns tiszteletére rendeznek nagy „festival“-t.

* Zenészet és képzőművészeti ösztöndíj. Dr. Haynald Lajos bibornok és kalocsai érsek által az ő Felségeik menyegzőjének, valamint a saját belső titkos tanácsosi kineveztetésének huszonötödik évfordulója alkalmából, az egyházi zenészet, ugyszintén az egyházi festészet és szobrászat előmozdítására, a vallás-

és közoktatásügyi m. kir. miniszterium kezelésére bizott alapítványaként letett hat-hatezer forintnyi földtehermentesítési kötelezvény kamataiból álló egy zenészeti s egy képzőművészeti ösztöndíj elnyerésére pályázat hirdettetik. Pályázhat minden magyarországi származású egyén, ki az egyházi zenében s illetőleg az egyházi festészetben vagy szobrászatban jeles előmenetelt tett. Az említett két ösztöndíj egyikének vagy másikának elnyerésére irányzott és a bibornok érsek urhoz intézett folyamodványok, a bibornok-érsek budapesti lakására (Nemzeti szálloda) folyó év július hó huszadikáig bezárólag küldendők be.

* A nemzeti zenede felső osztálybeli növendékeinek 1882. évi június 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a fővárosi vígadó termében tartandó vizsgálati hangverseny műsora. 1. Ábránd Beriot K. zenekarkiséréttel hegedűn előadja: Szűdfeld Samu. Tanár: Huber Károly úr. 2. „Repülj feeském“-ábránd Székely Imre, zongorán előadja: Kriszt Emilia Tanár: Székely Imre úr. 3. „Capriccio“ Grützma-cher Frigyes, gordonkán előadja: Szuk Endre. Tanár: Szuk Lipót úr. 4. Verseny (lány D) Bach S., zenekarkiséréttel zongorán előadja: Reményi Ferenc, II-ik díjjal (bronzéremmel) kitüntetett növendék. Tanár: Zapf Antal úr. 5. Hatodik verseny (kémény G), Sicilien és rondo Vieuxtemps H., zenekarkiséréttel hegedűn előadja: Zerdahelyi Olga, I-ső díjjal (aranyéremmel)

kitüntetett növendék. Tanár: Huber Károly úr. 6. Magándal „Kunok“ operából Császár F., éneklő: G u t t m a n n Emma. Tanár: Engeszer Máttyás úr. 7. Verseny (kemény Es), adagio és rondo Beethoven L., zenekarkiséréttel előadja: S c h ö l n a s z t Ida, I-ső díjjal (aranyéremmel) kitüntetett növendék; második zongorán kíséri: K o r d i n Riza. Tanár: Székely Imre úr. 8. Verseny (lány G) Bruch Miksa, zenekarkiséréttel zongorán előadja: P e t y k ó Imre I-ső díjjal (aranyéremmel) kitüntetett növendék. Tanár: Huber Károly úr. 9. „Mefisto“-áb-

ránd Liszt Ferenc, zongorán előadja: S z é k e l y Irén I-ső díjjal (aranyéremmel) kitüntetett növendék. Tanár: Székely Imre úr. 10. „Suite“ (largo, menuette, aria, gavotte) Vieuxtemps H., hegedűn előadják: P e t y k ó Imre, Z e r d a h e l y i Olga, S c h l e i s z n e r Amália, R i g ó Gyula W a l d m a n n Béla, S z ü d f e l d Samu, D i v i a c z k y Béla, H o r v á t h István, H u b e r Miksa; zongorán kísérik: S c h ö l n a s z t Ida és S z é k e l y Irén. Tanár: Huber Károly úr. — Az Ehrbar-féle zongorák a „Harmonia“ részvénytársulat raktárából valók.

A szinfalok világából.

§ Brethol Berta k. a. vendégjátéka alatt még három szerepben lépett föl (Aida, Sulamith, Donna Anna), hogy a róla táplált kedvezőtlen véleményt valami kevéssel kedvezőbbre hangolja. Törekvését azonban igen esekély siker koronázta. A nemzeti színház igazgatósága különben szerződtetni akarja a fiatal énekesnőt.

§ „Nana“ első előadása nem felelt meg egészen a hozzája fűzött várakozásnak. Amint előre megmondottuk, a férfi-személyzet nem tudta magát beleképzelni a párisi előkelő társaság légkörébe, s mihelyt az hiányzik, minden hiányzik. Kitérő alakítást első sorban P á l m a y Ilka asszonytól láttunk, kinek „Naná“-ja valóban meglepőleg erőteljes és élethű. Másodszorban R á k o s i Szidi asszony érdemel elismerést Muffat grófnő finom ábrázolásáért. H e r e e n b e r g s r zenéje, melyet hozzá készített, nem emelkedik fölül a középszerűségen.

§ E r d ő s y E u g e n i a k i s a s s z o n y t a berlini Frigyes Vilmos színház bájos primadonnáját és Wellhoff urat ugyanazon színház magyar születésű komikusát, kik a „Furesa háboru“-ban mint Elza és Groot Baltazar annyira elragadták a berlinieket, — a londoni Alhambra-színház igazgatója hívta meg vendégjátékra. A szeretetreméltó művész nő hajlandó is lett volna elfogadni az ajánlatot, azonban Fritzsche igazgató nem akarta magát három egész óra megfosztani színháza legjobb erejétől s így beleegyezését táviratilag tagadta meg.

§ B e r e s é n y i é s a k a r o k A

nemzeti színház nyugdíjintézetének legközelebb lefolyt közgyűlésén egyik zenekari tag beszédére, melyben az a karszemélyzet megtámadott érdekeit védelmezte és az alap részére általuk befizetett összeggel arányos képviselői számot kért a karok számára. Beresényi Béla válaszolt meglehetősen ingerülten erősen megtámadva a karokat azért a merészségükért, hogy a művészek nyugdíjintézetével szemben ilyen követeléssel lépnek fel, holott a karoknak semmi közük a művészethez, mert tagjai „csak napszámos munkát végeznek.“ Ez utóbbi kifejezés által a zene-, ének és táncos annyira sértve érezték magukat, hogy küldöttségileg megjelentek Paulai igazgatónál, kérve, hogy nekik e megsértésért elégtételt szerezzen. Paulainak sikerült az ügyet olyképen elintéznie, hogy Beresényi jelzett mondását visszavonta s erről Paulai Ede és Szigeti Imre tanuk előtt írásbeli nyilatkozatot is adott ki, miáltal a karok teljes elégtételt nyertek s a küldöttség meglegedetten távozott.

§ B o g y ó A l a j o s i g a z g a t ó mindent elkövet, hogy a fővárosi közönség figyelmét a krisztinavárosi szinkörre irányozza. Kiváló tevékenységgel és szorgalommal fog hozzá, hogy műsorát gazdagítsa, különösen itt még ismeretlen operettekkel és újdonságokkal. Igen helyes irányban indult, midőn Suppénak, itt csakis a német közönség által ismert két operettjét: a „gascognei nemes“-t és „Donna Juanita“-t hozza színre, kísérletet tesz Kőszeghy Géának „a falu rózsája“ című operettjével s az „ördög a földön“ című új operettével. — E műsor

bizonyára több közönséget fog vonzani, mint az oly elavult darabok, miket tegnap is volt, holnap is lesz alkalmunk látni. Az ilyen „bányarém“ ujabb időben a közönség réme; a vidéken még vonz talán, de a fővárosban nem. A szinkörben különben most két darab van kiszerepezve és betanulás alatt, az „Ibolyás lány“, melyhez új díszletek is készülnek, s különösen a dunai rakpart képét dícesérik, a másik pedig Zola „Pot-bouille“ című coehoneriejának dramatizálása bohózzattá. Címe az „erkölcsös polgárok“ lesz, főszerepeit Kendi, Andorfi, Doboicsányi, Temesváry, Temesváryné, Váray Mariska és Szabó Ilka adják. Reméljük, hogy az átdolgozó tolla nem fog oly vastagon, mint a hogy Zolaé fogott.

¶ A nemzeti színház villanyvilágítása az eddigi kudarcok után oly módosítást nyert, hogy a légszusz esillár is fog égni. Mindenesetre kényelmes villanyvilágítás. Aztán új főszereléssel tesznek próbát három napra ugyanevak a Swan-féle rendszer nyomán.

* Művészverseny gés. A bayreuthi „Parsifal“ előadásokra megnyert énekesek és énekesnők közt háború tört ki. Wagner Richárd, hogy az előadások megszakítás nélkül folyhassanak, minden szerepre több művészt szerződtetett, kik felváltva fognak énekelni, a legjobb Wagner-énekesek és énekesnők vállalkoztak: a Vogel-pár, Brandt k a., Materna asszony, Gudehus, Jäger, Winkelmann stb. De most, hogy az előadások ideje közeledik, az a kérdés merült fel: ki lép fel a legelső előadásban? Valamennyinek az az ambíciója, hogy ő „teremtse“ meg az illető szerepet, tehát mindegyik elsőnek akar föllépni: ebben egyuttal a művészi elsőség elismerését látják. A nagy feladatot, hogy tizenöt művész közül mindegyik a legelső legyen, Wagner nem tudta megoldani, s már jelentik, hogy a Vogel-pár megtagadta közreműködését. Ha a többiek is oly makacsok lesznek, kész a veszedelem.

¶ „Popin Dénés“. A párisi Gaité-színházban a múlt héten került színre Figuiernek első „tudományos drámája“, melynek hőse Popin, a Franciaországból menekült hugonotta kit a nantesi ediktum visszavétele új külföldre. A dráma nyolc képből áll s a harmadik mutatja be az ismert eseményt, hogy Popin észreveszi, miként emelgeti a gőz a tüzhelyen álló fazék fedelét. Főltalálja a gőzgépet és Németországban a Weseren gőzhajót épít, de az irigy német

hajósok szétrombolják s Popin Angliába menekül. Itt azt hallja, hogy Newcommenben egy kovács elsajátította az ő találmányát, de a kovácsban saját elveszettnek hitt fiára ismert rá, nem akarja őt megfosztani a dicsőségtől s ismeretlenül munkásnak áll be hozzá. Az utolsó felvonásban a gép sikerrel működik a lord-mayor s több kitűnőség előtt, de Popin ellenségei vesztére törnek megromtják a gépet s az szétrobbanással fenyeget. Ekkor Popin odaugrik, megnyitja a szellentyűt s a kiömlő gőz leforrázza, de a többiek meg vannak mentve. Halála előtt megismerteti magát fiával. A darab „tudományos“ részei közé vannak szöve más nemű részletek, de ezek gyakorlatlan kézre vallanak s a gőzgép-dráma nem igen lesz hosszú életű.

¶ A párisi színházak programja. Párisban is véget ért már a színházidény. Az egyes színházak azonban már összeállították az őszi saison programját. A nagy opera egy énekes balletet, egy másik nagy balletet s „VIII-ik Henrik“ cím alatt egy operát hoz színre, melynek zenéjét Saint-Saëns szerzé. — A Theatre Français Beequenek „A hollók“ színművét, s Pailleronnak egy új vígjátékát fogja színrehozni. — Az Opera Comique Delibesnek „Lakmé“ című operájára készül, melynek zövegét Gondinet és Gille irták. — Az Odéon „Szevero Torelli“-re, Coppée Ferene verses darabjára készül. A Vaudeville-színház „Gogo“-t Gondinet és Véron 3 felvonásos vígjátékát, továbbá Meilhae és Wolff Albert egy színművét hirdeti. Hirdet végre egy színművet, melyet Sardou direkt Sarah Bernhardt számára ír. — A Gymnase színre hozza a következőket: „Egy párisi regény“ Feuillet-től, „A miniszter ur“ Claretie-től és „Martial atya“ Delpit-től. — A Palais Royalnak két vígjátéka (egyik Meilhae-tól) s egy bohózzata (Hennequintól) van készletben. — A Porte Saint-Martin a saiont Belot drámájával „Páris kövezete“ fogja megnyitani, ezt követi „Utazás a lehetetlenségek országában“ nagy látványosság Verne-től és d'Gunery-től. — A Variétésnek Meilhae és Millaut Albert irtak egy operettet Judie asszony számára. — A Nouveautés egy Jonas- s egy Lecocq-féle új operettere készül. — A Chatelet-t Erckmann-Chatrean „Madame Therezá“-jával nyitják meg.

Képzőművészetek.

*** A képzőművészeti társulat választmánya e hó 15-én választott titkárt a lemondott Horváth Károly helyébe. A folyamodók közül négy szavazatot nyert Szana Tamás, hármat dr. Bánfi, s tizenkét szavazattal titkárrá választott Szmercesányi Sándor jogtudor. A társulat sokat nyert e kitünő fiatal hivatalnokkal, őszintén kívánhatunk szerencsét. — Uj tagokul bejelentettek: Kálnoky Gusztáv gr. közös külügyminiszter, Jókai Mór, dr. Egger Sámuel, Kiszely Tibor kir. táblai bíró, Seyffert Ede kir. főügyészi helyettes és Olosson kapitány vasuti hivatalnok. Az országos képzőművészeti tanácsba a társulat részéről megválasztottak: Barabás Miklós 15 szavazattal, Huszár Adolf 16, Keleti Gusztáv 16, Hauszmann Alajos 15, Pártos Gyula 15 és Liphay Béla br. 10 szavazattal.

*** Zichy Mihály hírneves festőművész hazánkfia, — mint családját értesíti — körülbelül két hó múlva jön vissza Magyarországra, a hol néhány hónapot fog tölteni, és azután valószínűleg Nizzába megy. Zichy már elhagyta Tifliszt, és jelenleg a Kaukázus belsejében utazik, hogy egy orosz kiadó megbízásából, Lermontoff összes műveinek illusztrálásához tanulmányokat készítsen. A művész e megbízásnak egész odaadással felel meg, mert e tanulmányi utja művészi tapasztalait fölülte gazdagítja. Zichy ez utjában már eddig is számos vázlatot készített a maga számára.

*** Munkácsy új képéről ezt írják Párisból: A mesternek készüléfelben levő műve: „Krisztus a keresztfán“ szintén kitünő bizonyosságot tesz őseréjű génusza teljesen eredeti fölfogásáról. A kép jobb oldalát foglalja el Krisztus megfeszítve, kétfelől a két lator, a kereszt lábainál a gyászoló anya, Mater dolorosa és a többi nő, zokogva, leborulva Középen és a kép baloldalán mesterileg csoportosított alakok, melyek mozgásából és arckifejezéséből láthatjuk, hogy az esemény megtörtént, tudjuk, hogy közel áll a „bevégeztetett“, ha a keresztre rá sem pillantunk. — Külön tanulmányok is vannak már a nagy műről, különösen egy

igen szép Krisztus tanulmány, mely az üdvözítő alakját a kereszten ábrázolja; arc alak ugyanaz, a mi a „Pilátus előtt“ megjelenő Krisztusé, és k kifejezésében van a keserűség és a csalódás fölötti fájdalom kifejezve, amint alátéekintve a fanatikus tömeget és a gyűlöletet oly túlnyomó többségben látja.“

*** Krisztus-pör. Sedelmeyer Károly Munkácsy képének impressáriója és tulajdonosa, a kép utánzási jogát eladta egy párisi fényképésznek, ki a kép után fénylenyomatokat és olajnyomatokat vett és azokat áruba boesátotta. Utólag azonban tudomására jutott, hogy Budapesten és Bécsben többen üzletszerűleg űzik e kép sokszorítását az eredeti párisi fényképek után és azokat fény- és olajnyomatokban, miniatűr szabadkézi másolatban terjesztik és árulják a párisi másolatoknál sokkal olcsóbb áron. Miután ezáltal a párisi fényképésznek szerződészerűleg szerzett joga érzékeny esorbát szenved, kénytelen volt a sokszorosítást egyelőre beszüntetni és Sedelmeyert kártérítés iránt megkeresni, amit az teljesített is, amennyiben nagyobb összeget fizetett kártérítés gyanánt. Sedelmeyer azonban most nem hagyja annyiban az ügyet, hanem összekötetésbe lépett egy budapesti ügyvéddel, kihez ez ügy jogi elintézése iránt kérdést intézett.

*** Ligethy Antal jeles tájképfestőnk jelenleg Tápó-Szt.-Márton tájképének festésén dolgozik, melynek alapszínezésével már csaknem elkészült. „A bukkarii öböl“ című nagy tájképet már teljesen befejezte és a napokban elküldi rendeltetési helyére.

*** Markó András festőművész hazánkfia, ki állandóan Florenzben tartózkodik és ott a legkeresettebb genre-tájképfestők egyike, kinek képei az olasz királyi palota termeit díszítik, a napokban Budapestre érkezett. — A művész, a ki művészeti viszonyainkat a távolban is folytonosan figyelemmel kíséri, értesülve arról az életrevaló lendületről, mely a festőművészet terén az utolsó időben hazánkban mutatkozik, azért jött Budapestre, hogy a helyi viszonyokat tanulmányozva, itt állandóan letelepedjék. A művész még néhány napig marad Budapesten.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

22. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETI SZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ES TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

ÉMEK-NAPOK.

Junius 19-én.

1808. szül. Chwatal Ferenc, zeneszerző Rumburgban.

1810. szül. David Nándor, hegedűművész Hamburgban.

1879. halt meg Konstski Apollinar, hegedűművész Paganini tanítványa, a varsói zenede igazgatója. Szül. 1823.

Junius 20-án.

1783. szül. Dotzauer Justus János, gordonkaművész Häselriethben. Megh. 1860.

Junius 21-én.

1805. szül. Curschmann Károly Frigyes, dalszerző Berlinben. Megh. 1841.

Junius 22-én.

1803. halt meg Heinse Vilmos, zeneíró Regensburgban. Szül. 1749.

Junius 23-án.

1824. szül. Reinecke Károly, zeneszerző és zongoraművész Altonában.

Junius 24-én.

1763. szül. Méhul István, operaszerző Givetben. Megh. 1817.

Junius 25-én.

1722. halt meg Kuhnau János, nevezetes orgonász, karnagy és zeneszerző. Szül. 1667.

1841. szül. Goll János, zenetanár Tolnán.

A huszonkettedik szám tartalma :

Három zenész-segélyző egyesület!

A debreceni dalárünnepély.

A nemz. zenedei érem pályázat.

A színésziskola operai vizsgája.

Viharos közgyűlés a szinpadon.

Tárca :

Hangversenyezés vidéken.

Az orsz. magyar kir. zeneakadémia mősora.

A nemz. zenede sorrendje.

Zene.

A szinfalak világából.

Képzőművészet.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrözést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrözésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában :

A

vörös sapka

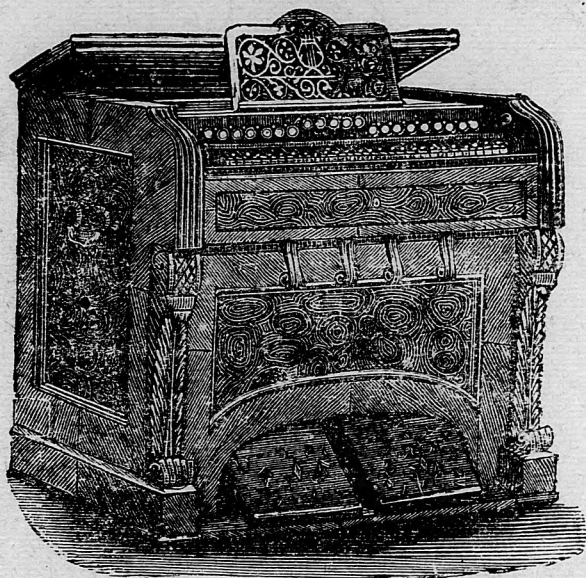
népszínművének összes kedvelt dala.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngé harmat. (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerző H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerző R é v a i - R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtortján.«
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kapható a társulat nemz zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok”

Titz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótallás!

➔ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

➔ **! Ehrbar! !** ➔

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszturozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövetkezet”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer” zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyaggyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.”

➔ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➔

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák
Rövid szalon, diófából
„ „ fekete.

➔ Árjegyzék küldetik, díj nélkül.